

Tallinn - den danske by med masser af musik

Et far/datter-besøg i den estiske hovedstad Tallinn rummer masser af fine musik-oplevelser og en guidet rundtur bygget op med fortællinger og med teater, hvor man selv bliver inddraget

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

I forsommeren 2022 besøgte jeg den estiske hovedstad Tallinn med min 24-årige datter Olivia og troede egentlig ikke, jeg skulle forbi der foreløbigt, men i forbindelse med et Georgien-besøg med Tallinn som udgangspunkt, har min 21-årige datter Josefine og jeg fået et par dage i byen.

Det følgende kommer til at handle en hel del om musik og om at være turist. Når man lander i Tallinns lufthavn, der er ganske overskuelig, går man hen for enden af en lang gang. En automat sælger billetter til halvanden euro til en nærbane, der holder lige uden for døren.

Cirka 20 minutter senere er man fremme, et stenkast fra den gamle bydel. Nemmere kan det ikke være, - det vil sige det kan det godt, for automaten tager ikke kontanter, så vi må betale for en anden turist, der ikke har et kreditkort. I Estland foregår stort set alt elektronisk.

En desperat øl

Kort før kl. 22 går vi ind i Prisma, et supermarked, for at købe lidt spiseligt med hjem. I fire en halv time på flyet fra Georgien i et sæde, der ikke kan vippe én eneste grad tilbage, har jeg klynget mig til udsigten til en kold daseøl som dagens perfekte punktum. Hvad sker der så? I Prisma har de lukket helt af for alt, der er stærkere end rød sodavand. I desperation køber jeg en 0,0 procent øl af et kendt tjekkisk mærke. Den smager som en blanding af dårlig urtethe og en daseøl fra »Slots«, der har stået åbnet i en varm vindueskarm to døgn.

Kasserne er i øvrigt ikke betjent. Man skal betjene sig selv. Det skal man i øvrigt ofte, også i dagtimerne. Et system, der er svært at blive rigtig forelsket i. En sortklædt ung fyr fungerer som kombineret vagt og assistance til kunder, hver gang en rød lampe blinker, fordi der er problemer ved selvbetjeningen. Den stakkels mand har dårligt tid til at kigge i sin mobiltelefon, før han bliver afbrudt

på ny. Den følgende dag passerer vi ved en tilfældighed mindesmærket for bilfærgen Estonia, der gik ned i 1994 på vej fra Tallinn til Stockholm. 852 navne på de omkomne står i alfabetisk orden på en lang lav granitmur. Det giver lige anledning til en stund med eftertænksomhed. Josefine er ikke bekendt med ulykken, så vi læser lige op på den tragiske begivenhed.

Et køretøj med øjne

Der er rigtig mange souvenirbutikker i Tallinn. De sælger: smykker med østersørav, køkkengrej i træ, fildede sutsko, huer og andre uldvarer. Lækkert design og god kvalitet. Vi køber en stor uldplaid fra Litauen til 50 euro og håber, at flyselskabet ikke opdager, at vi har en stor ekstra håndbagage med ind i flyet. (Vi rejser i 12 dage med kun to små turrysække).

På gaden møder vi et køretøj, der kunne være taget ud af en Star Wars film. Det er en hvid firkantet ting på størrelse med halvanden kasse øl og »øjne« i to af retningerne. Den har en vimpel, der stritter en meter op, ligesom indkøbsvognene til børn i supermarkedet. Den står helt stille i et trafikeret kryds, så vi antager, det har noget med overvågning at gøre. Det har det så ikke, - kan man fortælle os på turistbureauet.

I Tallinn har de nemlig et turistbureau, der også har åbent sidst i september, og som er betjent af rigtige levende og venlige mennesker. Nu får vi opklaret, at der er tale om leveringstjeneste af pakker og mad, og at det er et amerikansk firma, der har en afdeling i byen. De hjælper os også med at finde en jazztrio, der går under navnet »The Dynamite Vikings«. Trioen består af en ester, en svensker og en dansker.

Da vi ankommer til indgangen til jazzklubben »Philly Joe's«, bliver jeg uden videre udnævnt til »senior« og datteren

til »studerende«. Ingen nærmere dokumentation. Dejligt befriende. 12 euro pr. billet og fem euro pr. fadøl er også til at have med at gøre. Alligevel er vi kun ca. 25, der er klar til at tage imod dynamittrioen. Trommeslageren er bandets klovn. Han fortæller på engelsk, at vi er det mest vidunderlige publikum han har mødt. Jeg råber tilbage, at vi ikke tror en skid på det, og der bliver lidt råben frem og tilbage på dansk og engelsk.

Musikken er en slags rocket jazz med avantgardistiske træk. Veludført og med en hel del rablende skøre gags fra især Kalle Mathiesen, som er navnet på den danske trommeslager. Vi snakker med ham efter koncerten. Kalle er oprindeligt fra Rødning og rejser rundt i Danmark med sit eget trommeshow og laver familieoptrædener.

Efter dynamit-vikingerne er vi oppe på gaden for at se, om vi kan score et par festcigaretter. Her falder vi i snak med en russiskfødt klarinettist og komponist, der kraftigt anbefaler os at gå ned og høre »Baltic Sea Orchestra« i morgen i Philharmonien. Han spiller selv med. Det bliver en koncert uden form og struktur i traditionel forstand.

Efter viking-trioen kommer en lokal kvartet af unge mennesker, der spiller guddommeligt, men som mangler den pondus, som man ofte først får som voksen professionel musiker.

Og så deres eget repertoire, naturligvis. Dagen afsluttes kl. 23 i vores huleagtige lejlighed med, at vi fremtryller en lækker ret af ravioli med laks og champignon. Vi er fuldstændig høje af al den gode musik.

Museum for musik og teater

Ved et tilfælde kommer vi forbi Estlands museum for musik og teater. På 1. salen er der udstillet forskellige gamle instrumenter, man ellers ikke lige ser. En sød gammel dame forklarer, at

man på en interaktiv tavle kan høre, hvordan instrumenterne lyder. Efter at vi har lyttet til en cello, der lyder overraskende godt med en sælblære som resonans, slår vores gamle veninde pludselig over i dansk, som hun har lært på et kursus for meget længe siden. Hun nævner hurtigt Uffe Ellemann, som er en helt i de baltiske lande for sit arbejde for at sikre landene deres frihed i sin tid. Hun spørger, om Josefine ikke skal prøve det store flygel af mærket »Estonia«, - det står der for det samme.

Vi har fået lov til at sætte vores bagage på turistbureauet, medens vi deltager i »Tales of Reval«. Det er en knapt to timer lang guidet gå-rundvisning i Tallinns gamle bydel. Byens navn var Reval frem til 1918, og så betyder Tallinn i øvrigt danskerbyen. Rundvisningen skal være en form for fortællinger og med teater, hvor man selv bliver inddraget, og hvor humor er det gennemgående element.

Vores guide Cedric er på pletten kl. 13. Han er klædt i kappeagtigt brunligt middelalderoutfit og lader til at være i topform. Vi 16 turister går rundt i den gamle bydel og stopper syv-otte steder, hvor der ikke bliver sparet på de store armbevægelser eller bifald, når han enten selv har fortalt en hårrejsende historie, eller han har shanghajat en af de sagesløse turister.

Min datter og jeg melder os som de første frivilligt, da vi når til Valdemar Sejr og Dannebrog, der dalede ned fra himlen et stenkast fra, hvor vi står. Gennem anekdoter gøres vi klogere på, hvordan Tallinn var et knudepunkt for handelen via floderne mod øst i retning mod dagens Ukraine, og hvordan Hansestæderne opstod som en form for købmændenes protest mod datidens adel og bedre borgerskab, der sad tungt på samfundets værdier. Det er en kanon idé at lave historiefortælling på den

Vores teatralse guide, har giver Josefine en rolle i Tallinns historie. Et par uger senere, da jeg har anmeldt hans rundvisning svarer han: »Ha-ha. Henrik, der står altid en scene klar her, hvis du ønsker at optræde.«

Et amerikansk firma har udviklet robotter til udbringning af varer. Det er lidt specielt at møde sådan en størrelse. Gad vidst om det er den eller cykelbudet, der er billigst eller mest effektiv!

facon. Adskillige grin og røverhistorier senere er det tid til afregning. Beløbets størrelse er op til en selv, men jeg kan kun forestille mig, at han går derfra med en ganske god timeløn.

En alternativ koncert

Med billetter i hånden sætter vi forventningsfulde kursen mod koncerthuset i god tid før kl. 19. De lokale koncertgængere er nydeligt klædt på i dagens anledning. Vi stikker noget ud i vores krøllede ferietøj, men det er jo en alternativ koncert vi er på vej ind til, så hvad? Salen er klædt i blå belysning og en grå dis fra røgmaskiner. Med lidt god vilje kan vi se en tredjedel af scenen fra vores balkonplads. Så kommer strygerne ind i en lang række, medens de spiller nogle lange lyse toner. Orkesteret tager opstilling helt vilkårligt, forekommer det os. De følgende ca. 70 minutter er vi vidner til mindst 12 – 14 forskellige stykker musik, der spilles uden pauser og ovationer.

Der er »Udstillingsbilleder« af Musorgsky og temaet fra »Nøddeknækkeren«. Man kunne tro, at det ville være rodet, men det er faktisk ikke tilfældet. Dirigenten Kristjan Järvi, der har sat forestillingen op, knokler svedende og storsmilende rundt på gulvet foran- og mellem musikerne i sine hvide sports-sko og afslappede tøj uden dirigentstok, medens han svinger faretruende med armene.

Publikum involveres

Så er den klassiske afdeling tilsyneladende slut. Folk rejser sig og klapper begejstret, men nu får Järvi publikum til at klappe i takt til pauker og slagtøj. En ny musiker haster op foran på scenen med en jødeharpe (af alle instrumenter!) og lægger et inciterende rytmisk groove de næste tyve minutter. Dirigenten griber en kæmpemæssig flad nordamerikansk indiansk tromme og en kølle, og en af de kvindelige violinister imiterer indiansk sang. Hvis det sidste indslag skal betragtes som ekstranummer, så får vi en tre-fire stykker af slagsen, for det medrivende indslag tager flere gange ny form, og man kommer i tvivl om, hvad der er improviseret, og hvad der er indstuderet.

Tænk at involvere publikum til en klassisk koncert! Alene det faktum, at musikerne står op og er uden partiturer, giver en helt anden dynamik til forestillingen. Man sidder i sit stille sind og bobler over af jubel over en mand, der tør udfordre det etablerede i noget så traditionsbundet som en philharmonisk koncert. Ja, det gælder jo i alle livets aspekter, at hvis ingen skubber til det etablerede, så opnår vi kun stilstand og gentagelser.

Tak for den oplevelse Kristjan Järvi og Baltic Sea Orchestra. Nærmere en perfekt afslutning på en 12 dages far/datter rejse til Tallinn og Georgien kommer man ikke.

Josefine spiller på Estonia-fabrikkens flagskib »Grand Concert Piano« på 550 kilo og 2,74 meters længde. Den kvindelige kustode på musikmuseet er overraskende nok dansktalende.

Moderne jazz kan til tider godt være lidt langhåret. Det sker ikke for »The Dynamite Vikings«, for den danske trommeslager Kalle Mathiesen klovner løs undervejs, men med respekt for musikken.

Dirigent Kristjan Järvi i spidsen for »Baltic Sea Orchestra«. I koncertens slutfase har han vendt sig mod publikum for med fagter og traditionel indiansk tromme, at få dem op i omdrejninger.